

Sygn. akt VIII *Pa* 116/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 lutego 2020 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	Sędzia Jolanta Łanowy-Klimek
Sędziowie:	Grzegorz Tyrka del. Magdalena Kimel (spr.)
Protokolant:	Ewa Gambuś

po rozpoznaniu w dniu 20 lutego 2020r. w Gliwicach

sprawy z powództwa E. W.

przeciwko Spółce (...) Spółce Akcyjnej w B.

o rekompensatę z tytułu prawa do bezpłatnego węgla

na skutek apelacji pozwanej

od wyroku Sądu Rejonowego w Gliwicach

z dnia 19 grudnia 2018 r. **sygn. akt** VI P 591/18

1) oddala apelację;

2) zasądza od pozwanej na rzecz powódki kwotę 675 zł (sześćset siedemdziesiąt pięć złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

(-) sędzia del. Magdalena Kimel (spr.) (-) sędzia Jolanta Łanowy-Klimek (-) sędzia Grzegorz Tyrka

Sygn. akt VIII Pa 116/19

UZASADNIENIE

Powódka E. W. (primo voto H.) domagała wypłaty na jej rzecz rekompensaty z tytułu utraty prawa do bezpłatnego węgla. Uzasadniając swoje stanowisko powódka podała, że jest wdową po emerycie górniczym, w chwili śmierci męża osiągnęła wiek 50 lat i z tego względu nie traci renty rodzinnej oraz ekwiwalentu węgla, natomiast kolejny związek małżeński powódka zawarła mając 72 lata.

Pozwana Spółka (...) Spółka Akcyjna w B. wniosła o oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie od powódki na rzecz pozwanej zwrotu kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przypisanych.

Na uzasadnienie swojego stanowiska pozwana podała, że powódka dochodząc rekompensaty z tytułu utraty prawa do bezpłatnego węgla powinna udowodnić spełnienie przesłanek o których mowa w art. 2 pkt. 1 ustawy z dnia 12 października 2017 roku o świadczeniu rekompensacyjnym z tytułu utraty prawa do bezpłatnego węgla. Powódka natomiast nie wykazała, że jej zmarły mąż w związku z zatrudnieniem był emerytem górniczym, pobierał świadczenie w postaci deputatu węglowego oraz, że na emeryturę przeszedł przed datą 1 stycznia 2015 roku. Nadto pozwana wskazała, że zgodnie z ustawą Prawo o aktach stanu cywilnego z dnia 28 listopada 2014 roku, powódka utraciła status wdowy bowiem po śmierci swojego (pierwszego) męża powódka wyszła ponownie za mąż.

Wyrokiem z dnia 19 grudnia 2018 roku Sąd Rejonowy w Gliwicach w punkcie pierwszym zasądził od pozwanej Spółki (...) Spółki Akcyjnej w B. na rzecz powódki E. W. kwotę 10.000 złotych tytułem świadczenia rekompensacyjnego z tytułu utraty prawa do bezpłatnego węgla na podstawie ustawy z 12 października 2017 roku, w punkcie drugim nakazał pobrać od pozwanej na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Gliwicach kwotę 500,00 złotych tytułem opłaty od pozwu, od obowiązku uiszczenia której powódka była zwolniona z mocy ustawy

Sąd I instancji ustalił, że H. H. (2) w okresie od dnia 24 marca 1958 roku do dnia 30 września 1997 roku był zatrudniony w Kopalni (...) na podstawie umowy o pracę, ostatnio na stanowisku kalifaktora na powierzchni. H. H. (2) był mężem powódki do 20 sierpnia 2006 roku, kiedy zmarł. Stosunek pracy H. H. (3), wówczas męża powódki, ustał wskutek przejścia na emeryturę, którą mąż powódki pobierał w okresie od 25 stycznia 1989 roku do 20 sierpnia 2006 roku.

Decyzją z dnia 6 września 2006 roku ((...)) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. przyznał powódce prawo do renty rodzinnej po zmarłym mężu.

Dnia 19 czerwca 2010 roku powódka zawarła kolejny związek małżeński z F. W..

Sąd Rejonowy ustalił, że zarządy (...) S.A. w K. oraz (...) S.A. – w związku z trudną sytuacją ekonomiczno-finansową obu spółek – począwszy od dnia 1 stycznia 2015 roku dokonały likwidacji prawa emerytów, rencistów i innych uprawnionych osób do bezpłatnego węgla.

W dniu 9 marca 2018 roku pozwana wydała decyzję odmowną w sprawie przyznania powódce rekompensaty z ustawy z dnia 12 października 2017 roku o świadczeniu rekompensacyjnym z tytułu utraty prawa do bezpłatnego węgla. Pozwana jako przyczynę odmowy wskazała okoliczność, że powódka utraciła status wdowy po emerycie ponieważ wyszła po raz kolejny za mąż.

W tak ustalony stanie faktycznym, Sąd I instancji zważył, że roszczenie powódki zasługiwało na uwzględnienie.

Wyjaśnił, że w dniu 12 października 2017 roku uchwalona została ustawa o świadczeniu rekompensacyjnym z tytułu utraty prawa do bezpłatnego węgla (Dz.U. z 2017 roku, poz. 1971), która weszła w życie już w dniu 24 października 2017 roku. Przedmiotem tej regulacji stała się realizacja przez przedsiębiorstwa górnicze świadczeń rekompensacyjnych z tytułu utraty prawa do bezpłatnego węgla (art. 1 ustawy). Za osoby uprawnione do tego świadczenia ustawa traktuje dwie kategorie osób (art. 2 ust. 1 lit a, b):

- 1) emeryta i rencistę mających ustalone prawo do emerytury lub renty z tytułu niezdolności do pracy i pobierających to świadczenie, uprawnionych w trakcie pobierania świadczenia z tytułu emerytury lub renty do bezpłatnego węgla na podstawie postanowień układów zbiorowych pracy, porozumień lub innych regulacji obowiązujących w przedsiębiorstwie górniczym, które utraciły moc obowiązującą przed dniem wejścia w życie ustawy, na skutek zawartych porozumień lub dokonanych wypowiedzeń,
- 2) wdowy, wdowców i sieroty mających ustalone prawo do renty rodzinnej po osobie powyżej wymienionej.

Wysokość rekompensaty wynosi 10.000 zł. Rekompensata jest wypłacana jednorazowo przez właściwe przedsiębiorstwo wypłacające przekazem pocztowym, przelewem na rachunek bankowy albo rachunek prowadzony w spółdzielczej kasie oszczędnościowo-kredytowej, wskazany we wniosku o wypłatę rekompensaty. W przypadku

śmierci osoby uprawnionej, która złożyła wniosek o wypłatę rekompensaty, należną jej rekompensatę wypłaca się w częściach równych wdowom, wdowcom i sierotom mającym ustalone prawo do renty rodzinnej po osobie uprawnionej. Roszczenie o świadczenie z tytułu wypłaty rekompensaty wygasa po upływie 12 miesięcy od dnia złożenia wniosku o wypłatę rekompensaty (art. 4 ustawy). Wniosek o wypłatę rekompensaty osoba uprawniona składa do właściwego przedsiębiorstwa wypłacającego w terminie do 21 dni od dnia wejścia w życie ustawy (art. 5 ust. 1 ustawy).

Przedsiębiorstwo wypłacające odmawia w formie pisemnej, z podaniem przyczyny odmowy, wypłaty rekompensaty, jeżeli wniosek złożyła osoba nieuprawniona (art. 5 ust. 9 ustawy), Od odmowy, o której mowa w ust. 9, przysługuje odwołanie do sądu pracy i ubezpieczeń społecznych w terminie 14 dni od dnia otrzymania odmowy (art. 5 ust. 10 ustawy).

Rekompensaty są finansowane z dotacji celowej przyznawanej przez ministra właściwego do spraw gospodarki złożami kopalni (art. 6 ust. 1 ustawy). Za przedsiębiorstwo wypłacające ustawa rozumie:

- 1) przedsiębiorstwo, o którym mowa w art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 7 września 2007 roku o funkcjonowaniu górnictwa węgla kamiennego (Dz. U. z 2017 roku, poz. 1327 i 1566) – w przypadku osób uprawnionych ze zlikwidowanych przedsiębiorstw górniczych lub przedsiębiorstw górniczych, które zaprzestały wydobywania węgla kamiennego na podstawie koncesji przed dniem wejścia w życie ustawy,
- 2) przedsiębiorstwo górnicze – w przypadku osób uprawnionych z przedsiębiorstw górniczych, które w dniu wejścia w życie ustawy prowadzą wydobywanie węgla kamiennego na podstawie koncesji.

Jak wynika z cytowanej ustawy osobą uprawnioną do rekompensaty z tytułu utraty prawa do bezpłatnego węgla jest emeryt lub rencista, który nie tylko miał ustalone prawo do emerytury lub renty z tytułu niezdolności do pracy, ale również pobierał świadczenie z tego tytułu. Osobie takiej przysługiwało również, na podstawie przepisów wewnętrznie obowiązujących w przedsiębiorstwie górniczym, prawo do bezpłatnego węgla, które trwale utracił przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy. Ponadto osobą uprawnioną jest wdowa, wdowiec i sieroty mające ustawowe prawo do renty rodzinnej po osobie uprawnionej, tak jak to było określone w zakładowych układach zbiorowych pracy i porozumieniach z nimi związanych.

Mając na uwadze powyższe, Sąd I instancji podkreślił, że wobec wyników postępowania dowodowego i w szczególności wykazania, że H. H. (2) był emerytem górniczym, pobierał taką emeryturę do dnia śmierci, powódka z kolei pobierała bezpłatny węgiel jako wdowa po H. H. (2) i utraciła go od 2015 roku, należało uznać, że powódka spełnia przesłanki do przyznania jej świadczenia rekompensacyjnego określonego w ustawie o świadczeniu rekompensacyjnym z tytułu utraty prawa do bezpłatnego węgla. Powódka była żoną H. H. (2) (i wdową po nim) i bez wpływu na uprawnienia wynikające z tytułu pierwszego małżeństwa pozostaje fakt, że powódka w dniu 19 czerwca 2010 roku ponownie wyszła za mąż. W ocenie Sądu R., powódka zachowała (mimo zawarcia kolejnego związku małżeńskiego) status wdowy w rozumieniu art. 2 ust. 1 lit b ustawy o świadczeniu rekompensacyjnym z tytułu utraty prawa do bezpłatnego węgla. Sąd podziela stanowisko wyrażone w wyroku Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 22 września 2005 roku (III AUa 231/04, LEX nr 164655), zgodnie z którym brak ustawowych podstaw do twierdzenia, że wdowa, która ponownie zawarła związek małżeński, wobec utraty statusu wdowy, traci prawo do renty rodzinnej po pierwszym mężu. Zmiana stanu cywilnego powódki nie wpływa na inne prawa powódki po zmarłym mężu H. H. (2) i odmienna interpretacja nie znajduje oparcia w ustawie.

Dlatego mając na uwadze powyższe, Sąd Rejonowy uwzględnił żądanie powódki w całości..

O kosztach sądowych orzeczono na podstawie art. 98 kpc i art. 13 (i a contrario

z art. 96 ustęp 1 punkt 4) ustawy z dnia 28 lipca 2005 roku o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz.U. z 2018 roku, poz. 300), nakazując pobrać od pozwanej na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Gliwicach kwotę 500 zł (10 000 zł x 5%) tytułem opłaty od pozwu, od uiszczenia której powódka była zwolniona.

Pozwana wniosła apelację, domagając się zmiany zaskarżonego wyroku w całości poprzez oddalenie powództwa oraz zwrotu kosztów postępowania według norm przepisanych za obie instancje, ewentualnie uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Gliwicach.

Pozwana zarzuciła:

- sprzeczność istotnych ustaleń Sądu z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego oraz naruszenie art. 233 § 1 k.p.c poprzez nie rozważenie zebranego w sprawie materiału dowodowego w sposób wszechstronny i dowolną ocenę dowodów w następstwie przyjęcia, że zmarły H. H. (3) w trakcie pobierania emerytury górniczej uprawniony był do bezpłatnego węgla,

- naruszenie przepisu postępowania a to art. 6 kc i art. 232 k.p.c poprzez ich błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie w następstwie przyjęcia, że powódka wykazała, iż jest osobą uprawnioną do otrzymania rekompensaty z tytułu utraty prawa do bezpłatnego węgla,

a oba te naruszenia miały wpływ na treść orzeczenia i doprowadziły do uwzględnienia powództwa, pomimo braku i nie wykazania przesłanek do otrzymania rekompensaty,

- naruszenie prawa materialnego, a to art.3 ust 1 w zw z art. 2 pkt l i 2 ustawy z dnia 12 października 2017 roku o świadczeniu rekompensacyjnym z tytułu utraty prawa do bezpłatnego węgla (Dz.U z 2017 r. poz. 1971) poprzez jego błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie, w następstwie przyjęcia, że powódka pomimo ponownego zawarcia związku małżeńskiego jest wdową po emerycie uprawnionym w trakcie pobierania emerytury górniczej do bezpłatnego węgla.

Powódka wniosła o oddalenie apelacji i zasądzenie od pozwanej na swoją rzecz zwrotu kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

apelacja strony pozwanej nie zasługuje na uwzględnienie.

Wyrok Sądu Rejonowego odpowiada prawu.

Zarzuty apelacji dotyczące naruszenia przepisów postępowania jak i prawa materialnego są nieuzasadnione.

Należy przypomnieć, że zgodnie z art. 2 ust. 1 lit. a) ustawy osobą uprawnioną do rekompensaty jest:

a) emeryt (rencista) mający ustalone prawo do emerytury (renty z tytułu niezdolności do pracy), i pobierający to świadczenie,

b) emeryt (rencista) uprawniony w trakcie pobierania emerytury (renty) do bezpłatnego węgla na podstawie układów zbiorowych pracy, porozumień lub innych regulacji obowiązujących w przedsiębiorstwie górniczym,

c) regulacje (np. układ zbiorowy pracy, porozumienie), na podstawie których emeryt (rencista) posiadał prawo do bezpłatnego węgla utraciły moc przed dniem 24 października 2017 roku (dzień następujący po dniu wejścia w życie ustawy), na skutek zawartych porozumień lub dokonanych wypowiedzeń.

Zmarły w 2006 roku małżonek powódki legitymował się statusem emeryta i posiadał prawo do deputatu węglowego, co wynika wprost z przedłożonego przez powódkę w toku postępowania zaświadczenia wystawionego przez (...) Grupę

(...) z dnia 10 grudnia 2018 roku. Zarzut pozwanej, iż powódka nie wykazała aby zmarły H. H. (3) w trakcie pobierania emerytury górniczej uprawniony był do bezpłatnego węgla jest zatem całkowicie bezpodstawny.

Zmarły małżonek powódki spełnia przesłanki do rekompensaty, bowiem posiadał prawo do emerytury, pobierał to świadczenie, i w trakcie jego pobierania świadczenia emerytalnego posiadał prawo do bezpłatnego węgla na podstawie regulacji, która utraciła moc na skutek dokonanego wypowiedzenia.

Zgodnie z art. 2 pkt 1 lit. b) ustawy prawo do rekompensaty posiada także wdowa mająca ustalone prawo do renty rodzinnej po emerycie, o którym mowa w art. 2 pkt 1 lit. a) ustawy.

Powódka posiada prawo do renty rodzinnej po zmarłym małżonku, który spełnia przesłanki określone w art. 2 pkt 1 lit. a) ustawy. Powódka ponownie zawarła związek małżeński i nie utraciła prawa do renty rodzinnej po zmarłym pierwszym małżonku.

Istota sporu sprowadzała się do ustalenia, czy regulacją art. 2 pkt 1 lit. b) ustawy zostały objęte osoby (mające status wdowy/wdowca), które posiadając prawo do renty rodzinnej po zmarłym małżonku, ponownie zawarły związek małżeński.

Sąd Okręgowy podziela w całości stanowisko Sądu Rejonowego, że wdowa poprzez fakt ponownego zamążpójścia nie przestaje spełniać przesłanki bycia wdową po zmarłym górniku i nie zostaje w ten sposób wyłączona z kręgu osób uprawnionych w rozumieniu art. 2 ust 1 lit. b). Przepis ten odnosi się do wdowy mającej ustalone prawo do renty rodzinnej, a nie do terminu wdowy na gruncie prawa cywilnego. Wdowa, która zawarła ponownie związek małżeński, nadal posiada prawo do renty rodzinnej po pierwszym mężu. Taka interpretacja art. 2 ust. 1 lit. b) ustawy pozwoli na osiągnięcie celu ustawy, jakim jest „zrekompensowanie, do pewnego stopnia, w ramach możliwości budżetu państwa, strat finansowych poniesionych przez osoby, które otrzymywały bezpłatny węgiel w naturze lub w ekwiwalencie na podstawie układów zbiorowych pracy i porozumień z nimi związanych” (z uzasadnienia projektu ustawy). Uwadze nie może umknąć fakt, że powódka mimo ponownego zamążpójścia, posiadała prawo do deputatu węglowego po zmarłym pierwszym małżonku.

W związku z powyższym powódka posiada prawo do rekompensaty zgodnie z art. 2 pkt 1 lit. b) ustawy.

Na mocy art. 385 k.p.c. należało oddalić apelację jako bezzasadną.

O kosztach zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym orzeczono na mocy art. 98 k.p.c. oraz § 2 pkt 4 § 10 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. z 2015 roku, poz. 1804 ze z.).

(-) sędzia Magdalena Kimel (del) (-) sędzia Jolanta Łanowy- Klimek (-) sędzia Grzegorz Tyrka